

УДК 07.00.02

В.Ніконенко

(Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя)

ЕФЕКТИВНІСТЬ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ ТА ЇЇ ОСНОВНІ РИСИ

Ефективність зовнішньої політики залежить від багатьох умов і факторів, які підвищують її дієвість, надають політиці певних рис. Особливе місце серед них, як свідчить світовий досвід, займає така риса зовнішньої політики, як реалізм. Лише на основі врахування об'єктивних закономірностей суспільного розвитку, реального стану речей можна виробити зовнішньополітичний курс, що не тільки матиме шанси на реалізацію, але й відповідатиме як національним, так і міжнародним інтересам. Для цього слід бачити світ таким, яким він є, а не таким, яким його хотілось би бачити, виходити не із бажаного, а із можливого.

Надзвичайно важливою рисою зовнішньої політики повинен бути її демократизм, який полягає в тому, що ця політика має втілювати корінні, життєві інтереси народу. Демократизація міжнародних відносин і зовнішньої політики є однією з найпрогресивніших тенденцій сучасності, оскільки елітарний і закритий характер прийняття політичних рішень в ядерну епоху містить у собі величезну небезпеку для людства. Демократизм зовнішньої політики передбачає всебічний аналіз і обговорення важливих зовнішньополітичних кроків на основі парламентських інститутів і процедур, максимального врахування громадської думки.

Велике значення для міжнародних відносин і зовнішньої політики мають моральні норми і цінності, які протягом століть вироблялися людством. Для цього необхідно подолати відчуження політики від моралі і зробити все для того, щоб прості закони моралі і справедливості, якими повинні керуватись у своїх взаємовідносинах приватні особи, стали вищими законами і у відносинах між народами .

Характерною рисою зовнішньої політики демократичних держав є її послідовний і принциповий характер. високий ступінь передбачуваності. Така політика не знає шарахань з одного боку в інший, що зумовлено в значній мірі наявністю парламентського контролю за виробленням і реалізацією зовнішньої політики лідерами та урядами. Проте, проявляючи твердість у відстоюванні принципів і позицій, суб'єкти політики не повинні проявляти догматизм, нерухомість і рутину. Конструктивний характер зовнішньої політики вимагає тактичної гнучкості і готовності до компромісів, відмови від постулатів типу “хто не з нами, той проти нас”, “все або нічого” та ін. Тільки на основі розуміння інших суб'єктів політики, визнання законності їх інтересів, врахування цих інтересів у політичній діяльності, готовності до взаємних поступок може вироблятися ефективна зовнішня політика. Саме у сфері міжнародних відносин і зовнішньої політики дістає найбільше підтвердження знаменита формула “політика — мистецтво можливого”.

Ефективної зовнішньої політики не буває без високої активності суб'єктів політики на міжнародній арені. “Дипломатія повинна пускати в хід мільйон всіляких засобів, йти вперед, не тупцюватись на місці, діяти активно, а не тільки реагувати на те, що роблять інші, - говорив Г.В. Чичерін. – Дипломатія не повинна виходити з того, що всі будуть кидатись у наші обійми; вона повинна активно готувати прагнення інших зближуватись із нами”. Проте активність у політиці обов'язково передбачає витримку, виваженість, толерантність (терпимість). Особливої актуальності набуває вміння зберігати витримку і утримуватись від необережних дій в складних і кризових ситуаціях, які нерідко виникають у міжнародних відносинах.